

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

Μαρούσι, 28-3-2022

Αρ. Πρωτ. 34651/Φ1

Ταχ. Δ/ση : Α. Παπανδρέου 37
Τ.Κ. – Πόλη : 151 80 ΜΑΡΟΥΣΙ
Ιστοσελίδα : www.minedu.gov.gr
Email : tke@minedu.gov.gr
Τηλέφωνο : 210-344 2131
DES

ΠΡΟΣ: Τη Βουλή των Ελλήνων
Διεύθυνση Κοινοβουλευτικού
Ελέγχου
Τμήμα Ερωτήσεων

ΚΟΙΝ.: 1. Υπουργεία:
- Ανάπτυξης & Επενδύσεων
- Πολιτισμού & Αθλητισμού
2. Βουλευτή κ.
- Κυριάκο Βελόπουλο
(Δια της Βουλής των Ελλήνων)

ΘΕΜΑ : «Απάντηση στην Ερώτηση με αριθμ. πρωτ. 2202/11-1-2022»

Σε απάντηση του ανωτέρω Μέσου Κοινοβουλευτικού Ελέγχου, κάνουμε γνωστά τα ακόλουθα:

Οι στόχοι του προς υλοποίηση Προγράμματος, αναφορικά με την ειδικότερη αξιοποίηση των αρχαίων ελληνικών επιγραφών στη διδασκαλία, εντάσσονται ήδη στο γενικότερο πλαίσιο της διδασκαλίας της Ιστορίας στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση. Πιο συγκεκριμένα, σύμφωνα με την υπ' αριθ. 21072α/Γ2/28-02-2003 Υ.Α. (Φ.Ε.Κ. 303/τ. Β'/13-03-2003), με την οποία καθορίζεται το Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών (Δ.Ε.Π.Π.Σ.) και τα Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών (Α.Π.Σ.) Δημοτικού-Γυμνασίου, προβλέπεται, ειδικότερα ως προς το μάθημα της Ιστορίας, η αξιοποίηση πρότυπων και βιώσιμων εκπαιδευτικών εργαλείων ως μέσων ενίσχυσης της διδασκαλίας της Ιστορίας για μαθητές/τριες της Πρωτοβάθμιας και της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης. Τα εργαλεία αυτά αφορούν στη διδακτική αξιοποίηση ποικίλων πηγών, ως ιστορικών τεκμηρίων, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται γραπτά κείμενα και επιγραφές. Συγχρόνως, επιδιώκεται μέσα από ποικίλες δραστηριότητες η γνωριμία των μαθητών/τριών με την ιστορία του τόπου τους, καθώς και η ανάδειξη επιμέρους παραγόντων που συγκροτούν τον πολιτισμό, όπως είναι ο ρόλος της γλώσσας και η ιστορία του ελληνικού αλφαβήτου.

Αναλυτικότερα, σύμφωνα με το Α.Π.Σ. για την Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση, η Ιστορία διδάσκεται ως διακριτό διδακτικό αντικείμενο στις τέσσερις ανώτερες τάξεις του δημοτικού σχολείου, μέσω της οποίας οι μαθητές και οι μαθήτριες, επιδιώκεται μεταξύ άλλων: «να εντοπίζουν, να επιλέγουν και να οργανώνουν απλές ιστορικές πληροφορίες μέσα από μια ποικιλία πηγών, χρησιμοποιώντας την τεχνολογία ή άλλα μέσα για να ανακοινώνουν απλά ιστορικά θέματα, καθώς και να αξιοποιούν διάφορες ευκαιρίες για την ενασχόλησή τους με την Ιστορία της περιοχής τους και την ένταξή της στον ευρύτερο εθνικό ιστορικό χώρο». Με την ιστορία του ελληνικού αλφαβήτου και την τέχνη της γραφής οι μαθητές/τριες έρχονται σε επαφή ήδη από την Γ' Τάξη του δημοτικού, καθώς στο πλαίσιο των προβλεπόμενων δραστηριοτήτων «παρατηρούν δείγματα μινωικής και μυκηναϊκής γραφής και τα περιγράφουν». Περαιτέρω, στη Δ' Τάξη εντάσσεται, στο πλαίσιο της διερεύνησης θεμάτων από την Αρχαία Ιστορία, ειδικότερη θεματική ενότητα που αναφέρεται στην

αρχαία ελληνική γλώσσα και γραφή, ενώ στο πλαίσιο των ενδεικτικών δραστηριοτήτων, που τη συνοδεύουν, οι μαθητές/τριες «παρατηρούν αρχαίες επιγραφές και συζητούν για τον τρόπο γραφής στην αρχαία και τη σημερινή εποχή». Επιπρόσθετα, στις δράσεις αυτές περιλαμβάνεται η επίσκεψη σε αρχαιολογικά μουσεία ειδικού ενδιαφέροντος με στόχο την ανάδειξη της τοπικής ιστορίας, καθώς οι μαθητές/τριες «συζητούν για τα μουσεία και τους αρχαιολογικούς χώρους της περιοχής τους, σχεδιάζουν και προετοιμάζουν επισκέψεις σε αρχαιολογικούς χώρους και μουσεία». Μέσα από τις δράσεις αυτές εξυπηρετούνται οι καθοριζόμενοι σύμφωνα με το Α.Π.Σ. στόχοι του μαθήματος «να γνωρίσουν (οι μαθητές/τριες) τη διαχρονικότητα της ελληνικής γλώσσας και γραφής, να εκτιμήσουν την αξία της ελληνικής γλώσσας ως εκφραστικού οργάνου για τη δημιουργία πολιτιστικών επιτευγμάτων υψηλής στάθμης και τη διαχρονική πορεία της στη μακραίωνη ιστορία του ελληνισμού, να κατανοήσουν τις έννοιες «αρχαιολογικός χώρος» και «μουσείο» και να αντιληφθούν περαιτέρω την αξία των χώρων αυτών». Τέλος, στη Στ΄ Τάξη οι μαθητές και οι μαθήτριες έρχονται σε επαφή με ειδικότερα θέματα Τοπικής Ιστορίας, η οποία «προσεγγίζεται διαθεματικά και με τη μέθοδο project.». Σε αυτό το πλαίσιο, τα παιδιά «πραγματοποιούν επισκέψεις, παρατηρούν, καταγράφουν, φωτογραφίζουν, αναπαριστούν εικαστικά, περιγράφουν γραπτά ή προφορικά και επεξεργάζονται το υπό διερεύνηση θέμα πολύπλευρα». Μέσα από μια πληθώρα τρόπων και μέσων ενίσχυσης της διδασκαλίας της Ιστορίας, η οποία εν προκειμένω εστιάζει στη γνωριμία των μαθητών/τριών με την ιστορία του τόπου τους, οι μαθητές/τριες σχεδιάζουν και προετοιμάζουν, με την καθοδήγηση των εκπαιδευτικών, «επισκέψεις σε αρχαιολογικούς-ιστορικούς χώρους, σε μουσεία και αίθουσες τέχνης», ενώ στο πλαίσιο της αναζήτησης ιστορικού υλικού έρχονται σε επαφή με «γραπτές μαρτυρίες (βιβλία, άρθρα, επιγραφές, ημερολόγια κ.ά.)» και ασκούνται στην ταξινόμηση των πηγών, ανάλογα με το είδος τους, σε «προφορικές [...], γραπτές (διάφορα κείμενα, επιγραφές), άφωνες [...] και οπτικοακουστικές [...]».

Συστηματικότερη, ωστόσο, εξοικείωση των μαθητών/τριών με τη χρήση και αξιοποίηση των πρωτογενών πηγών στο μάθημα της Ιστορίας επιχειρείται κατά τη μετάβαση στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση. Πιο συγκεκριμένα, σύμφωνα με το Α.Π.Σ. για την Ιστορία στο Γυμνάσιο στους ειδικούς στόχους του μαθήματος αναφέρεται, μεταξύ άλλων, ότι οι μαθητές και οι μαθήτριες επιδιώκεται «να συνειδητοποιήσουν την αναγκαιότητα επιλογής και κριτικής αξιολόγησης των ιστορικών πηγών και να γνωρίσουν την ιστορική πορεία του Ελληνισμού από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα [...]». Με την Αρχαία Ιστορία από την προϊστορία ως την ίδρυση της Κωνσταντινούπολης ασχολούνται συστηματικότερα οι μαθητές και οι μαθήτριες στην Α΄ Τάξη του Γυμνασίου. Στο πλαίσιο της θεματικής ενότητας που αφορά στον Μινωικό και Μυκηναϊκό πολιτισμό καλούνται «να εκτιμήσουν συνολικά τους πολιτισμούς αυτούς, βάσει των επιμέρους χαρακτηριστικών τους, σε σχέση με τον χρόνο και τον χώρο ανάπτυξής τους». Μεταξύ των προβλεπόμενων δραστηριοτήτων αναφέρεται η «ανάγνωση» πινακίδων γραμμικής γραφής Β΄ και η σύγκρισή τους με την αρχαία ελληνική γραφή», ενώ αντίστοιχα στη θεματική ενότητα που αναφέρεται στη δημιουργία του αλφαβήτου, οι μαθητές/τριες καλούνται να εμβαθύνουν σε παράγοντες που σχετίζονται με την ανάδειξη της μακρόχρονης ιστορίας του ελληνικού αλφαβήτου, λαμβάνοντας υπόψη τις εξελίξεις που συντελούνται κατά την περίοδο της εξάπλωσης των Ελλήνων στη Μεσόγειο και τον Εύξεινο Πόντο. Στις επόμενες θεματικές ενότητες, που αφορούν στη μελέτη των κλασικών και ελληνιστικών χρόνων, προσφέρεται, μέσα από τις ενδεικτικές δραστηριότητες, ένα μεγάλο εύρος αξιοποίησης διδακτικών μέσων και εφαρμογών με στόχο τη μεγαλύτερη εμπλοκή πρωτογενών πηγών στη διδασκαλία, όπως είναι η κριτική «ανάγνωση» εικαστικών τεχνών, γραπτών κειμένων και ψηφισμάτων, τα οποία μας παραδίδονται μέσω επιγραφών.

Ως εκ τούτου, οι προς υλοποίηση στόχοι της δράσης είναι ήδη ενταγμένοι στην εκπαιδευτική πράξη, όπως προβλέπεται για τη διδασκαλία του μαθήματος της Ιστορίας σύμφωνα με τα ισχύοντα Προγράμματα Σπουδών, βάσει των οποίων λαμβάνεται μέριμνα για τη σταδιακή εξοικείωση των μαθητών/τριών με την κριτική επεξεργασία των ιστορικών πηγών, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται οι επιγραφές, ανάλογα με το ηλικιακό και γνωστικό τους επίπεδο. Αντίστοιχα, η σύνδεση των στόχων αυτών με τα εκπαιδευτικά περιβάλλοντα αρχαιολογικών χώρων και μουσείων καθίσταται προφανής μέσα από τις

ποικίλες δυνατότητες για σχεδιασμό, προετοιμασία και οργάνωση διδακτικών επισκέψεων σε αρχαιολογικά μουσεία, όπως περιγράφονται στις ενδεικτικές δραστηριότητες που συνοδεύουν την κάθε διδακτική ενότητα.

Λαμβάνοντας υπόψη ότι στην Α΄ τάξη του Γυμνασίου οι μαθητές και οι μαθήτριες έρχονται σε μια πρώτη επαφή με την αρχαία ελληνική γλώσσα, καθίσταται ευνόητο ότι δεν μπορεί να γίνεται λόγος για ένταξη της «Επιγραφικής», ως αυτόνομου γνωστικού αντικειμένου στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση. Μπορεί, ωστόσο, να γίνεται ενδεικτική αξιοποίηση επιγραφικών κειμένων, τα οποία ο/η εκπαιδευτικός δύναται να αξιοποιήσει στην τάξη, με την κατάλληλη γλωσσική εξομάλυνση, στο πλαίσιο της διδασκαλίας του μαθήματος της Ιστορίας. Επιπλέον, θα πρέπει να επισημανθεί ότι ενόψει της εισαγωγής του «πολλαπλού βιβλίου» προβλέπεται ο περαιτέρω εμπλουτισμός του περιεχομένου της Ιστορίας με ένα πλήθος πηγών, μέσω της διασύνδεσης που θα πραγματοποιείται με συμπληρωματικό ψηφιακό υλικό που θα περιλαμβάνει πρωτογενείς πηγές, μεταξύ των οποίων αρχαίες ελληνικές επιγραφές, σε ψηφιακή μορφή. Το υλικό αυτό θα είναι άμεσα προσβάσιμο τόσο στους μαθητές και τις μαθήτριες μέσω κωδικών QR, όσο και στους/στις εκπαιδευτικούς, οι οποίοι/ες θα μπορούν με μεγαλύτερη ευχέρεια να το αξιοποιούν στη διδακτική πράξη.

Σύμφωνα με το με Α.Π. 129019/22-11-2021 έγγραφο της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης Ε.Π. «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» με θέμα: «Ένταξη της Πράξης «Ιστορίες Γραφής: άνθρωποι, πολίτευματα, θεσμοί, λατρείες, οικονομία» με Κωδικό ΟΠΣ 5073844 στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση 2014-2020» στο πλαίσιο της εν λόγω διευρυμένης δράσης προβλέπεται ο σχεδιασμός επιμορφωτικών σεμιναρίων για τους εκπαιδευτικούς, σχετικά με την Ιστορία της Ελληνικής Γραφής και την Επιγραφική Επιστήμη. Η στόχευση αυτή συνδέεται σαφώς με την ανάγκη απόκτησης της απαιτούμενης εξειδικευμένης γνώσης, εκ μέρους των εκπαιδευτικών, ειδικότερα γύρω από το αντικείμενο της «Επιγραφικής», γεγονός το οποίο κρίνεται απαραίτητο όχι μόνο για την υποστήριξη του προγράμματος, αλλά και για την απόκτηση της απαιτούμενης γνωστικής υποστήριξης που χρειάζονται οι εκπαιδευτικοί για την αξιοποίηση των επιγραφών, ως πρωτογενούς ιστορικού υλικού στη διδασκαλία της Ιστορίας. Η πρωτοβουλία αυτή συνιστά αφενός πρωταρχικό και ουσιαστικό τρόπο επέκτασης του εύρους της δράσης, καθώς μέσα από την κατάλληλη επιμόρφωση των εκπαιδευτικών θα μπορέσουν οι μαθητές και οι μαθήτριες να επωφεληθούν από τη συστηματικότερη αξιοποίηση των επιγραφών στη διδακτική πράξη. Από την άλλη πλευρά, σύμφωνα με την εν λόγω Πράξη προβλέπεται «η ψηφιοποίηση του υλικού με σκοπό τη χρήση των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων σε διαδραστικούς πίνακες. Το υλικό θα είναι επίσης διαθέσιμο στις ιστοσελίδες των μουσείων και θα μπορεί να συνδεθεί με την ιστοσελίδα του ΥΠ.ΠΟ.Α. και την ενότητα «Ακολουθώντας τον Οδυσσέα» καθώς και με το Φωτόδεντρο - Εθνικό Συσσωρευτή εκπαιδευτικού περιεχομένου του Υ.ΠΑΙ.Θ. Αυτό σημαίνει ότι με την υποστήριξη των ψηφιακών μέσων και της τεχνολογίας διευκολύνεται, σε μεγάλο βαθμό, η πρόσβαση του συνόλου των μαθητών/τριών των Γυμνασίων της χώρας στο παραγόμενο υλικό και τα αποτελέσματα της συγκεκριμένης δράσης, καθώς με την ψηφιοποίηση του υλικού και τη διασύνδεσή του με εκπαιδευτικούς ιστότοπους του ΥΠ.ΠΟ.Α. και του Υ.ΠΑΙ.Θ. πρόκειται να καταστεί απρόσκοπτη η επαφή των μαθητών/τριών με τον πλούτο και τα μηνύματα, τα οποία προέρχονται από τις αρχαίες ελληνικές επιγραφές.

Η ΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΝΙΚΗ ΚΕΡΑΜΕΩΣ

Εσωτερική Διανομή

1. Γραφείο Υπουργού
2. Ι.Ε.Π.
3. Τ.Κ.Ε.